൧൯൦൨.

ഭാരതരത്നമാല.

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം.

രത്നം ൨.

ഭാരതരത്നമാല.

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ
ശ്രീമഹാഭാരതത്തിൽനിന്നെടുത്ത്
തൃശ്ശിവപേരൂർ ആനന്ദാശ്രമത്തിൽനിന്നു
പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്.

പ്രസിദ്ധകൻ
പണ്ഡിത. സി. കെ. വി. ശർമ്മാ
ആനന്ദാശ്രമം സഹായകാര്യദർശി.

പകർപ്പവകാശം ഗ്രന്ഥകർത്താവിനുള്ളതാകുന്നു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ
ഭാരതവിലാസം അച്ചുകൂടത്തിൽ
അച്ചടിച്ചത്.

൧൦൮൫ കന്നി.

വില അണ ൨. പൈ ൩.

അവതാരിക.

ശ്രീ: വേദവ്യാസപ്രണീതമായ മഹാഭാരതം ആദിപൎവ്വം സംഭവപൎവ്വത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന "ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം" എന്ന കഥയാണ് ഈ രത്നമാലയുടെ രണ്ടാംരത്നമായി ഞങ്ങൾ എടുത്തു പ്രസിദ്ധംചെയ്യുവാൻ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നത്. ആസ്വാദികൾക്കുത്തരോത്തരം ആഗ്രഹം വൎദ്ധിച്ചുവരത്തക്കവണ്ണം കവിശിഖാമണിയായ കാളിദാസർ കെട്ടിച്ചമച്ചിരിക്കുന്ന പ്രസിദ്ധ 'ശാകുന്തളം' നാടകത്തിന്റെ മൂലകഥയാണ് ഈ ഉപാഖ്യാനം.

പുരാണങ്ങളുടേയും നാടകങ്ങളുടേയും പ്രധാനോദ്ദേശ്യം ഒന്നുതന്നെയാണ് എങ്കിലും രണ്ടും രണ്ടുവഴിക്കു പോകുന്നതുകൊണ്ട് അവയുടെ രചനയിലും ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. നാടകങ്ങൾ ദൃശ്യകാവ്യങ്ങളാകയാൽ പാമരന്മാൎക്ക് അവയിൽ അധികം അഭിരുചിയുണ്ടാവുന്നതു സാധാരണയാണ്. എന്നാൽ ശ്രീവ്യാസമഹൎഷി പല വൎണ്ണങ്ങളേയും പ്രയോഗിച്ച് തന്റെ തൂലികയാകുന്ന ബ്രഷ്ഷ്കൊണ്ട് എഴുതിയിരിക്കുന്ന പ്രസ്തുത ഉപാഖ്യാനമാകുന്ന ചിത്രത്തിന്റെ ഭംഗി അതു വായിക്കുന്ന ഏതൊരുവന്നും ഉള്ളിൽ വ്യക്തമായി കണ്ടാനന്ദിക്കാവുന്നതിനാൽ ദൃശ്യകാവ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടുണ്ടാവു

ന്നതിൽ ഒട്ടും കുറയാത്ത ഒരനുഭവം ഈ ഉപാഖ്യാനംകൊണ്ടും പാമരന്മാരായ ജനങ്ങൾക്കുണ്ടാവുന്നതാണ് എന്നു ശങ്കകൂടാതെ പറയാം.

അസംഭാവ്യങ്ങളാണ് എന്നു സാധാരണ പറഞ്ഞുവരാറുള്ളതുപോലെയുള്ള സംഗതികൾ ഈ ഉപാഖ്യാനത്തിൽ വളരെ കുറച്ചുമാത്രമേയുള്ളു. ശകുന്തള ഭരതനെ പ്രസവിച്ചതു മൂന്നുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞതിന്നുശേഷമാണ് എന്നു കാണുന്നുണ്ട്. അതിശയോക്തിയുമില്ലെന്നില്ല. എന്നാൽ മററുള്ള ഭാഗങ്ങളുടെ രസികത്വവും ഔചിത്യവും നിമിത്തം ഈ സംഗതികൾ പരിഷ്കാരികളാണെന്നഭിമാനിക്കുന്നവർക്കുകൂടി രസഭംഗം വരുത്തുകയില്ല.

നാടകത്തിലേയും ഇതിലേയും കഥകൾക്കു ഗണ്യമായ ചില വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ദുർവ്വാസാവിന്റെ ശാപവും മോതിരം പോകലും രാജാവിന്റെ സ്വർഗ്ഗയാത്രയും ഇതിലില്ല. അവ കാളിദാസരുടെ സൃഷ്ടികളാകുന്നു. എന്നാൽ ഇതിലെ കഥക്കൊട്ടും ഒട്ടുംതന്നെ മോശമായിട്ടുള്ളതല്ല. കണ്വനെപോലെ രാജാവ് ആൾക്കാരെ അയച്ചു കാണാതിരുന്നപ്പോൾ കണ്വമഹർഷി പുത്രിയെ രാജധാനിയിലേക്കു പറഞ്ഞയച്ചതും ശകുന്തള അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ രാജാവ് അവളെ സ്വീകരിക്കാതിരുന്നതും ഇതിലുമുണ്ട്. അവരുടെ (ദുഷ്യന്തശകുന്തളമാരുടെ) സമാഗമം ആരും അറിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നും ആ സ്ഥിതിക്കു താൻ അവളെ

സ്വീകരിക്കുന്നതു ദുഷ്കീർത്തിക്കും നാട്ടുകാരുടെ വെറുപ്പിന്നും ഇടയായിത്തീരുമെന്നും വിചാരിച്ചാണത്രെ രാജാവ് അങ്ങിനെ ചെയ്തത്. ഇങ്ങിനെ കൊണ്ടുകെട്ടിയത്, ഒരു മുനിശാപം കൊണ്ടു രാജാവു മറന്നുപോയി എന്നു പറയുന്നതിനെക്കാൾ ലോകരീതിക്ക് അധികം യോജിക്കുന്നുണ്ട്.

ഋഷ്യാശ്രമത്തിൽ ചെല്ലുന്ന രാജാവിന്റെ വിനയം, കാര്യംവിട്ടുകളിക്കാതിരുന്ന ശകുന്തളയുടെ വൈഭവം, അവളുടെ വാശ്ശധാടി, അറിവ്, പ്രതിഭ(വിശ്വാമിത്രബീജത്തിന്റെ ശക്തികാണാതിരിക്കുമൊ), പിന്നെ, ഒന്നുകൊണ്ടും തന്റെ പ്രജകൾക്കു തന്റെ പേരിൽ വെറുപ്പുണ്ടാവരുത് എന്നു കാലേക്കൂട്ടിക്കരുതിയ രാജാവിന്റെ "പോളിസി" (തന്ത്രം) ഇതിന്നും പുറമെ ചില സദുപദേശങ്ങൾ എന്നിങ്ങിനെ പലതും ഈ ചെറിയ ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു ഗ്രഹിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്. ഭാര്യക്കും ഭർത്താവിന്നും അച്ഛനും മകനും തമ്മിലുള്ളസംബന്ധം ഇന്നതാണെന്നും അവരവർക്കോരോരുത്തർക്കുമുള്ള ധർമ്മങ്ങൾ ഇന്നതാണെന്നും മററും ഇതിൽ വിശദമായി പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. അവയെല്ലാം എല്ലാവരും അവശ്യം അറിഞ്ഞനുഷ്ഠിക്കേണ്ട വിഷയങ്ങളാകുന്നു. ഇതിലെ കഠിനഭാഗങ്ങൾക്ക് ഒരു ടിപ്പണിക്കൂടി കൊടുത്തിട്ടുണ്ട്.

---ഠാഠ---

ഭാരതരത്നമാല.

൨. ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം.

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

ഭവാൻചൊല്ലിക്കേട്ടുദേവദൈത്യന്മാർപിന്നെരാക്ഷസർ
ഗന്ധർവ്വരപ്സരോവർഗ്ഗമിവർക്കംശാവതാരണം. 1
പരമ്പരയ്ക്കിനിയ്ക്കിന്നിക്കുരുവംശത്തെയാദ്യമേ
വിപ്രാന്തികേഭവാൻചൊല്ലിക്കേൾപ്പാനുണ്ടേറ്റമാഗ്രഹം. 2

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പൌരവന്മാർവംശകരൻവീരൻദുഷ്യന്തമന്നവൻ
പാരാവാരംചൂഴുവോരുപാരാകെക്കാത്തുഭാരത! 3
നാലുപാടുള്ളപാരെല്ലാംപാലിപ്പോരാനരേശ്വരൻ
സമുദ്രംചുഴലുംദ്വീപുംഭൂമിയുംകാത്തുവീഴ്‌വാൻ. 4
കാണുംമ്ലേച്ഛാവധിക്ഷോണിവാണുതാനരിമർദ്ദനൻ
നാലുജാതിജനംവാഴുംവേലാന്താവനിയൊക്കെയും. 5
വർണ്ണസങ്കരമില്ലന്നുവേണ്ടാകൃഷ്യാകരഗ്രഹം
പാപംചെയ്യില്ലാരുമവൻപാരിടംകാത്തിരിക്കവേ. 6

---

5. വേലാന്താവനി=സമുദ്രംവരെയുള്ള ഭൂമി. 6. കൃഷ്യാകരഗ്രഹം=കൃഷിയും ആകരഗ്രഹവും. ആകരഗ്രഹം=ഖനികു

ധൎമ്മനിഷ്ഠയോടും ലോകർ ധൎമ്മാൎത്ഥങ്ങളെ നേടിനാർ
അമ്മഹീപാലകൻ ഭൂമി നന്മയോടു ഭരിക്കവേ. 7
കള്ളന്മാരെപ്പേടിയന്നില്ലില്ലാക്ഷുത്തിന്റെ പേടിയും
ഇല്ലാരോഗഭയം നാടാം നല്ലഭൂപൻ ഭരിക്കവേ. 8
സ്വധൎമ്മം ചെയ്തു വൎണ്ണങ്ങൾ ദൈവകാമ്യങ്ങളെന്നിയെ
ആപ്പാൎത്ഥിവന്റെ രക്ഷയായി നിർഭയം പാൎത്തിതേവരും. 9
കാലത്തിൽ മേഘം വൎഷിപ്പൂ സസ്യങ്ങൾ രസവത്തുകൾ
സൎവ്വരത്നാഢ്യയായ് ഭൂമി പശുക്കൾക്കും സമൃദ്ധിതാൻ 10
സ്വകാൎയ്യപരരാം വിപ്രരവക്രൈതമില്ലിഹ.
ആ രാജാ പാമഹാവീൎയ്യൻ വജ്രകായൻ യുവാവവൻ. 11
സിംഹരക്കൊടൊട്ടും മന്ദരാദ്രികയ്യിലെടുക്കുമേ
നാലുജാതി ഗദായുദ്ധം മറ്റുള്ളായുധവിദ്യയും. 12
ആ നൃപോത്തംശപൃഷ്ഠത്തോടകയ്യും ശീലമുള്ളവൻ
ശക്തിക്കു വിഷ്ണുസദൃശൻ തേജസ്സിനൎക്കസന്നിഭൻ. 13
ആഴിപോലെ കലങ്ങാത്തോനൂഴിപോലെ സഹിപ്പവൻ

ശ്ലോൽ. 9. ദൈവകാമ്യങ്ങൾ=ദേവന്മാരോടു യാചിച്ചു വാങ്ങിക്കേണ്ടവയായ കാമ്യകൎമ്മങ്ങൾ.

10. സ്വകാൎയ്യപരർ=സ്വധൎമ്മനിരതന്മാർ. 12. ഗദായുദ്ധം—പ്രക്ഷേപം (അകന്നുനില്ക്കുന്നവനെ എറിയുക.) വിക്ഷേപം (അടുത്തു നില്ക്കുന്നവനെ മുനകൊണ്ടു കുത്തുക) പരിക്ഷേപം (വട്ടംചുറ്റി നാലുഭാഗം നില്ക്കുന്നവരേയും അടിച്ചു പിഴിക്കുക) അഭിക്ഷേപം (അഗ്രംകൊണ്ട് അടിക്കുക) ഇങ്ങിനെ

സത്സമ്മതൻനൃപനവൻപ്രസന്നപുരരാഷ്ട്രവാൻ
വീണ്ടുംധമ്മക്രിയകളാൽകൊണ്ടാടിച്ചൂജനങ്ങളെ. 14

ശ്രീമഹാഭാരതം—ആദിപർവ്വം—സംഭവപർവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

അറുപത്തെട്ടാമദ്ധ്യായം.

ജനമേജയൻ പറഞ്ഞു.

യോഗ്യനാംഭരതൻതന്റെജന്മവുംചരിതങ്ങളും
ശകുന്തളോല്പത്തിയുംമേകേൾക്കുവാനുണ്ടാരാഗ്രഹം. 1
വീരനാമൊരുദുഷ്യന്തൻശകുന്തളയെവേട്ടതും
പരമാനൃപവീരന്റെചരിതംവിസ്തരിച്ചിനി. 2
അറിവേറുംഭവാൻചൊല്ലിയറിയാനേറെമാഗ്രഹം

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഒരിക്കലാമഹാബാഹുപെരുകുംപടയോടുടൻ. 3
നാനാഗജാശ്വസ്യന്ദനാന്വിതനാസ്ഥാനനാന്തരമേറിനാൻ
ചതുരംഗപ്പടബാഹുചതുരംകൂടെയൊത്തവൻ. 4
ചെറുത്തുവീരർവാൾവേലുംഗദയുംനല്ലുലക്കയും
പ്രാസവുംതോമരവുമായ്പ്രോത്സാഹാൽപിൻതുടർന്നവൻ. 5
വീരന്മാർക്കുള്ളട്ടഹാസംശംഖഭേരീമഹാരവം
പരംതേരൊലിയെന്നല്ലകരിഗംഭീരനാദവും. 6
നാനാശസ്ത്രങ്ങൾകൈക്കൊണ്ടനാനാവേഷഭടർക്കുടൻ

നാലുപ്രകാരമാണ് ഗദായുധം. ൧൪. പുരം=പട്ടണം. രാഷ്ട്രം=രാജ്യം. 4. ചതുരംഗപ്പട=ആന, കുതിര, തേർ, കാലാൾ ഈ

ഹയശബ്ദങ്ങളും കലഹമാർപ്പും കളിവിളിയ്ക്കലും. 7
ഏവം കോലാഹലാകൂടിയാ വീരനൃപയാത്രയിൽ
വെണ്മാടത്തട്ടു കയറിപ്പെണ്ണുമാൻമിഴികളപ്പൊഴെ. 8
എഴുന്നള്ളത്തിലാകീർത്തിയെഴുന്നവരിൽ മുമ്പനായ്
വൃത്രാരിയൊത്ത വിദ്വേഷിവിത്രാസി നൃപവീരനെ. 9
കണ്ടു കാമിനിമാരോർത്തിതണ്ടർകോനിവനെന്നഹോ.
ഇവനാണാനരവ്യാഘ്രൻ സമരേ വസുവിക്രമൻ. 10
ഇവന്റെ കണ്ണുകളിൽപ്പെട്ടാലവിടെത്തീന്നു വൈരികൾ
എന്നോരോന്നോതിയാസ്ത്രീകൾ നന്ദിയോടു നരേന്ദ്രനെ. 11
പരം വാഴ്ത്തിപ്പുഷ്പവർഷം ശിരസ്സിൽ വിതറീടിനാർ
അന്നതിടത്തു വിപ്രേന്ദ്രയഥാർത്ഥസ്തുതി കേട്ടവൻ. 12
പുറപ്പെട്ടു വനം നോക്കിപ്പെരും നായാട്ടു ചെയ്യുവാൻ
മത്തഹസ്തിപ്പുറം കേറി വർത്തിപ്പോരാ നരേന്ദ്രനെ. 13
വിപ്രക്ഷത്രിയവിൾശ്ശൂദ്രരെപ്പേരും പിൻതുടന്നുതേ
പെരുക്കമവരാശിസ്സുമുരച്ചു ജയഘോഷവും. 14
ഏറെക്കുറെപ്പിൻതുടന്നു പൌരരും നാട്ടുകാരുമേ
പിന്നീടു പിൻതിരിച്ചാരാമന്നോർ മന്നന്റെയാജ്ഞയാൽ. 15
ഗരുഡധ്വജമുള്ളോരു പെരും തേരാണ്ടുടൻ നൃപൻ
പാരിൽ കോലാഹലം കൂട്ടിപ്പാരം വാനിലുമങ്ങിനെ. 16

നാലംഗങ്ങളുമുള്ള പട. 9. വിദ്വേഷിവിത്രാസി=ശത്രുക്കളെ പായിപ്പിക്കുന്നവൻ.

മന്നവൻചെന്നുടൻകണ്ടാൻനന്ദനോപമമാംവനം
ഏരുക്കക്കൂവളംപിന്നെക്കരിഞ്ഞാലികപിത്ഥവും. 17
ഗിരിമേൽനിന്നുവീണുള്ളകരിമ്പാറയുമൊത്തഹോ
വെള്ളവുംമാനുഷന്മാരുമില്ലാതേറപ്പുറപ്പിലായ്. 18
ഘോരങ്ങൾമൃഗസിംഹങ്ങൾവേറെക്കാട്ടുമൃഗങ്ങളും
പെരുകുംവനമാവീരൻപരിവാരത്തൊടൊത്തുടൻ. 19
ഇളക്കിത്തീർത്തുദുഷ്യന്തൻകുലചെയ്തുമൃഗങ്ങളെ
അമ്പുകൾക്കിരയാക്കീട്ടുവൻപേറംവ്യാഘ്രജാതിയെ. 20
പാരിൽവീഴിച്ചദുഷ്യന്തൻകീറിയംഗംശരങ്ങളാൽ
ദൂരത്തുനില്പോരവയുംവീരനെയ്തുനരാധിപൻ. 21
അടുത്തെത്തുന്നവയെവാളെടുത്തുക്കിലരിഞ്ഞുതെ
ചിലമാനുകളെക്കൊന്നുവേലുചാട്ടീട്ടുമൂക്കിനാൽ. 22
ഗദാപ്രയോഗസാമർത്ഥ്യമത്തുംകാണിച്ചുവിക്രമി
തോമരംഗദവാൾകുന്തമുലയ്ക്കയിവയാലുമേ. 23
നടന്നുകൊന്നുനൃപതികാട്ടിൽപ്പക്ഷിമൃഗങ്ങളെ
വിരുതേറുന്നരാജാവുംപൊരുത്തുംപരിവാരവും. 24
ഇളക്കംകാട്ടുവിട്ടോടിയലഞ്ഞിതുമൃഗാധിപർ
കൂട്ടംപിരിഞ്ഞുമപ്പണ്ണംകൂട്ടത്തലവർചത്തുമേ. 25
അങ്ങുമിങ്ങുംമൃഗക്കൂട്ടംമണ്ടിശ്ശബ്ദംമുഴക്കിതേ
വരണ്ടചോലയിൽച്ചെന്നുനീരുകിട്ടാഞ്ഞലഞ്ഞുപോയ്. 26
ആയാസത്താൽത്തളർന്നിട്ടുവീഴുന്നുമോഹമാർന്നഹോ

പൈദാഹവുംക്ഷീണവുമായ്പതിക്കുന്നുധരിത്രിയിൽ
ചിലമാനുഷരെവ്യാഘ്രങ്ങളുംതിന്നുബുഭുക്ഷയാൽ. 27
ചിലർതീക്കൂട്ടിയവിടെപ്പലമാംസംവനേചരർ
വേവിച്ചിളക്കിമാംസത്തെഭക്ഷിച്ചുവിധിയാംവിധം. 28
കാട്ടാനത്തലവന്മാരങ്ങസ്ത്രംമെയ്യിൽത്തറച്ചുടൻ
തുമ്പിക്കൈയ്യുംചുരുട്ടീട്ടുവെമ്പിപ്പാഞ്ഞുഭയത്തോടും. 29
മലമൂത്രംവിസർജ്ജിച്ചുമലഃഞ്ചാരയൊലിച്ചുഃമ
പാരംകാട്ടാനപാഞ്ഞോടിയരച്ചുപലമർത്ത്യരെ. 30
ശരവർഷംപെയ്യുംസൈന്യക്കാരിക്കാർകോറിയാവനം
ശോഭിച്ചിതുമൃഗംപാഞ്ഞുംഭൂപനാഞ്ഞെയ്തുകൊന്നുമേ. 31

ശ്രീമഹാഭാരതം—ആദിപർവ്വം— സംഭവപർവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

അറുപത്തൊമ്പതാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഉടൻമൃഗസഹസ്രത്തെമുടിച്ചുഭടരൊത്തവൻ
മന്നവപ്രഭുനായാടിയന്യകാനനമേറിനാൻ. 1
ഭൂനാഥൻതനിയേതന്നെപൈദാഹശ്രമമാർന്നവൻ
അന്നാവനാന്തരാന്തത്തിൽശൂന്യമാംദിക്കിലെത്തിനാൻ. 2
അതുംകടന്നുനൃപതിയഥപുണ്യാശ്രമസ്ഥലം
മനസ്സന്തോഷമരുളുംവനംകണ്ണിന്നുമോഹനം. 3

തെന്നൽവീശിക്കുളുൎപ്പിക്കുമന്യമാംവനമേറിനാൻ
പൂത്തവൃക്ഷംകലൎന്നിട്ടുംപച്ചപ്പുല്ലുനിരന്നുമേ. 4
പരന്നംസരസംപക്ഷിവിരുതങ്ങളിയന്നുമേ
കുയിൽനാദംപരന്നിട്ടുംഝില്ലിഝംകാരമാൎന്നുമേ. 5
നാനാശാഖാനിഴലെഴുംനാനാവൃക്ഷംനിരന്നുമേ
വണ്ടിനങ്ങൾമുരണ്ടേററംകൊണ്ടാട്ടംഭംഗിയാണ്ടുമേ. 6
പൂക്കാത്തവൃക്ഷമങ്ങില്ലകാക്കാത്തവയുമങ്ങിനെ
മുള്ളുള്ളവയുമേഭൃംഗമില്ലാതേകണ്ടുമാവനേ. 7
പക്ഷിനാദംകലൎന്നേറാംപുഷ്പങ്ങൾവികസിച്ചഹോ
സൎവ്വൎത്തുപുഷ്പവൃക്ഷങ്ങൾചൊവ്വോടെനിഴലാൎന്നതായ്. 8
ഭംഗിയേറുംരമ്യവനമങ്ങുകേറീനരാധിപൻ
കാറേററപൂത്തവൃക്ഷങ്ങളേററമന്നാവനാന്തരേ. 9
പുഷ്പവൎഷംചെയ്തുവീണ്ടുംകെല്പോടേറാംവിചിത്രമേ
മാനംമുട്ടിപ്പക്ഷിസംഘംതാനുററാരവമാൎന്നഹോ. 10
ചിത്രപുഷ്പങ്ങൾവൃക്ഷങ്ങൾതത്രശോഭിച്ചിതേററവും
അന്നവററിൻറെപൂത്താങ്ങിത്തൂങ്ങുംതളിൎകളിൽപരം. 11
മുരണ്ടുമധുവുണ്ടുംകൊണ്ടിങ്ങണ്ടാണ്ടുള്ളവണ്ടുകൾ
നാനാപ്രദേശങ്ങളതിൽനാനാപുഷ്പമണിഞ്ഞവ. 12

---

5. പക്ഷിവിരുതം=പക്ഷികളുടെ വിശേഷനാദം. 8. സൎവ്വൎത്തുപുഷ്പവൃക്ഷങ്ങൾ—എല്ലാ കാലത്തും പൂക്കുന്ന മരങ്ങൾ.

വള്ളിക്കുടിൽപിണഞ്ഞേററമുള്ളിൽപ്രീതിവളപ്പ്വ
ഉണ്ടുകണ്ടുപരംപ്രീതിപൂണ്ടുമന്നിന്റെനായകൻ. 13
ഏകാമ്രതമ്മിൽപ്പിണഞ്ഞേററംവമ്പിച്ചിന്ദ്രധ്വജോപമം
പൂത്തതഴുംതരുജാലത്താലാസ്ഥലംശോഭയാണ്ടുതേ. 14
സിദ്ധചാരണഗന്ധർവ്വാപ്സരോവാനരകിന്നരർ
സേവിച്ചതിസുഖംപൂണ്ടുമേവിപ്പോരുന്നതാവനം. 15
മെല്ലെക്കുളുർമണംപൂണ്ടനല്ലപൂച്ചെടിയേററുടൻ
വൃക്ഷംതോറുംരമിപ്പാനായേല്ക്കുന്നു വായുവാഹനേ. 16
ഈവണ്ണംഗുണമേറീടുമാവനംകണ്ടുമന്നവൻ
പുഴവക്കത്തഴകിയന്നുയന്നൊകൊടിപോലഹോ. 17
ആവനംകണ്ടുകയറീട്ടവൻതുഷ്ടദ്വിജാകുലം
അഴകുള്ളാശ്രമംകണ്ടുവഴിയേനരനായകൻ. 18
അനേകംമാമരംപൂണ്ടുമനലൻപ്രജ്വലിച്ചുമേ
പുണ്യാശ്രമംനൃപൻകണ്ടുധന്യൻനന്ദിച്ചിതേററവും. 19
യതീന്ദ്രരാംബാലഖില്യരതിലുണ്ടുമുനീന്ദ്രരും
പൂജ്യാർച്ചനകഴിച്ചുള്ളോരഗ്നിശാലകളുണ്ടതിൽ. 20
പുണ്യശുദ്ധാംബുവൊഴുകുംമാലിനീനദിചൂഴവേ
മണപ്പുറങ്ങളെക്കൊണ്ടുമനോജ്ഞതരമാസ്ഥലം. 21

---

18. തുഷ്ടദ്വിജാകുലം=സന്തോഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പക്ഷികൾ നിറഞ്ഞത്. 19. അനലൻ=ത്രേതാഗ്നി.

നാനാപക്ഷികളുള്ളോരുനദിചേരുംതപോവനേ
അതിൽവാഴുംവ്യാളമൃഗത്തതികണ്ടുനൃപൻതദാ. 22
അതിശ്രീയുള്ളതേരാളിമതിമാനായമന്നവൻ
ദേവലോകാഭമായുള്ളോരാസ്ഥലത്തിൽക്കരേറിനാൻ. 23
നന്മയിൽജീവജാലങ്ങൾക്കമ്മയെന്നകണക്കിനെ
കണ്ടാനങ്ങാശ്രമംചുററിപ്പുണ്യയാംനദിപോവതും. 24
ചക്രാഢ്യപുളിനംചേൎന്നുംനുരയായ്വുവ്വോലിച്ചുമേ
കിന്നരാവലിസേവിച്ചുംകീശഋക്ഷങ്ങൾകുടിച്ചുമെ. 25
സ്വാദ്ധ്യായശബ്ദംകേൾക്കുന്നകരപ്പുറമിയന്നുമേ
ആനയുംപുലിയുംപാമ്പുംസേവിപ്പോന്നാകുമാനദി. 26
അതിൻ പക്കിൽ കാശ്യപനാംഭഗവാൻമുനിതന്നുടെ
മഹൎഷിശ്രേഷ്ഠർവാണീടുമാശ്രമംകണ്ടുമന്നവൻ. 27
ആശ്രമത്തെച്ചുഴന്നാരമാശ്രമത്തെയുമാനൃപൻ
കണ്ടിട്ടതിൽപ്രവേശിച്ചുകൊണ്ടീടാൻകരുതീടിനാൻ. 28
ചുററത്തെഴുംമാലിനിയാംപുഴയാലെമനോഹരം
നരനാരായണസ്ഥാനംഗംഗയാലെന്നവണ്ണമേ. 29
മദിച്ചുമയിലാടീടുമാവനംപുക്കമന്നവൻ
അഥചൈത്രരഥംപോലുള്ളതിൽച്ചെന്നാനരൎഷഭൻ. 30

25. ചക്രാഢ്യപുളിനം= ചക്രവാകങ്ങളുള്ളമണൽത്തിട്ടുകൾ. കീശങ്ങൾ= കുരങ്ങുകൾ. ഋക്ഷങ്ങൾ= കരടികൾ.

ആതിവഗ്ഗന്മാന്യോന്യമനിദ്ദേശ്യപ്രഭാവനായ്
അത്തീടുംകശ്യപനാംകണ്വനെച്ചെന്നുകാണുവാൻ. 31

നിശ്ചയിച്ചാനക്കുതിരകാലാളുള്ളോരുസേനയെ
വനദ്വാരത്തിങ്കൽനിർത്തിപ്പുനരിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ. 32

നിർദ്ദോഷനായ്തപസ്സോരാമൊത്തീടുംകാശ്യപഷിയെ
കാണ്മാൻപോയീടുവൻനില്പിനിങ്ങുഞാൻവന്നിടുംവരെ. 33

ദേവകാനനമൊത്തീടുമാവനംപുക്കമന്നവൻ
വൈപദാഹവുംവിട്ടൊഴിഞ്ഞുമോദമുൾക്കൊണ്ടിതേറാവും. 34

രാജചിഹ്നംമാററിവെച്ചുമന്ത്രിമാരൊത്തുമന്നവൻ
പുരോഹിതനെമുമ്പാക്കിയാശ്രമത്തിൽക്കേറിനാൻ. 35

അനശ്വരതപസ്സുള്ളമുനിയെക്കാണ്മതിന്നവൻ
ഭോഗനാദംമുഴങ്ങീടുംപക്ഷിജാലമിണങ്ങിയും. 36

ബ്രഹ്മലോകമായുള്ളോരാശ്രമംപാത്തുപുറമേ
ബഹ്വൃചന്മാരോത്തുമാറായ്പദക്രമമൊട്ടുകേകകൾ. 37

ഓരോരോവൈതാനകർമ്മത്തിൽകേട്ടാനാചിരമന്നവൻ
യജ്ഞവിദ്യാംഗവിജ്ഞന്മാർയജ്ജുർവ്വേദികളങ്ങിനെ. 38

---

37. ബഹ്വൃചന്മാർ= ഋഗ്വേദികൾ. 38. വൈതാനകർമ്മങ്ങൾ=യാഗം സംബന്ധമായ ക്രിയകൾ. യജ്ഞവിദ്യാംഗം=കല്പസൂത്രാദി.

ഭംഗിയിൽ സാമഗാനങ്ങൾ ചെയ്തീടുമൃഷിവൎയ്യരും
ഭാരുണ്ഡസാമഗന്മാരുമഥൎവ്വശിഖ ചൊല്വോരും. 39
ഏവം യോഗ്യൎഷിനിരയാലാശ്രമം ശോഭപൂണ്ടിതേ
അഥൎവ്വവേദപ്രവരർ പൂഗയജ്ഞിയസാമഗർ. 40
പദക്രമങ്ങളോടൊത്തു ചൊല്ലിപ്പോന്നിതു സംഹിത
ശബ്ദസംസ്കാരശുചിയായോതുംമാറുള്ള വിപ്രരാൽ. 41
മുഴങ്ങുമാശ്രമം ബ്രഹ്മലോകംപോലെ വിളങ്ങിതേ
യജ്ഞക്രിയാവിദഗ്ദ്ധന്മാർ ക്രമശിക്ഷയറിഞ്ഞവർ. 42
ന്യായതത്വാത്മവിജ്ഞാനമിയന്നോർ വേദവേദികൾ
നാനാവാക്യസമാഹാരസമവായവിശാരദർ. 43
വിശേഷകാൎയ്യമറിവോർ മോക്ഷധൎമ്മപരായണർ
ഉപന്യാസം പൂൎവ്വപക്ഷം സിദ്ധാന്തമിവ കണ്ടവർ. 44

---

39. ഭാരുണ്ഡസാമഗന്മാർ = സാമവേദികളുടെ വക ഭേദം. 40. പൂഗയജ്ഞിയസാമഗർ = ഇവരും മേല്പ്രകാരംതന്നെ. 41. ശബ്ദസംസ്കാരശുചിയായ് = ശബ്ദങ്ങളുടെ സ്ഥാനം കരണം ഇതുകളെ ശരിപ്പെടുത്തി ഉച്ചരിക്കും വണ്ണം. 42. ന്യായതത്വം = ന്യായശാസ്ത്രവിചാരം. ആത്മവിജ്ഞാനം = സ്വാനുഭവം. വാക്യസമാഹാരം = പ്രധാനവിധികളും അംഗവിധികളും ഏകാൎത്ഥപ്രതിപാദകങ്ങളായി വിചാരിക്കുക. സമവായം = വേറെ വേറെ കിടക്കുന്ന ഗുണവിധിവാക്യങ്ങളെ ഒന്നായി യോജിപ്പിക്കുക. 44. വിശേഷകാൎയ്യം = ബ്രഹ്മോപാസനം. ഉപ

ശബ്ദച്ഛന്ദോനിരുക്തങ്ങളറിഞ്ഞോർകാലവേദികൾ
ദ്രവ്യകർമ്മഗുണജ്ഞന്മാർകാര്യകാരണവേദികൾ. 45
പക്ഷികീശരുതജ്ഞന്മാർവ്യാസഗ്രന്ഥാവലംബികൾ
നാനാശാസ്ത്രജ്ഞരിവർതൻശബ്ദംകേട്ടുനരേശ്വരൻ. 46
കേവലംലോകതന്ത്രജ്ഞശ്രേഷ്ഠർചൊല്ലുന്നതന്ത്രവും
ആരാതിടത്തു വിപ്രേന്ദ്രർയതാത്മാക്കൾസംശിതവ്രതർ. 47
ജപഹോമപരന്മാർ പാർത്തുംകണ്ടുനരാധിപൻ
അനേകാസനഭേദങ്ങൾമനംതെറ്റാതെയോഗികൾ. 48
കണ്ണൂണ്ടിരിപ്പതായ്ക്കണ്ടിട്ടുത്തെറ്റുപാർത്ഥിവൻ
ദേവാലയങ്ങളിൽഭൂമിദേവർതൻപൂജകണ്ടഹോ. 49
ബ്രഹ്മലോകത്തിലാംതാനെന്നമ്മഹീനാഥനോർത്തുപോയ്.
ഇത്ഥമാക്കാശ്യപതപോഗുപ്തമായീടുമാശ്രമം
അതിപുണ്യഗുണംകണ്ടുമതിയായില്ലവന്നഹോ. 50

ന്യാസം=സ്വപക്ഷസ്ഥാപനം. പൂർവ്വപക്ഷം=അങ്ങിനെ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനിടയ്ക്കു ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്ന ശങ്കകൾ. സിദ്ധാന്തം=അപ്രകാരം കാണിച്ച ശങ്കകളുടെ പരിഹാരം.

45. ദ്രവ്യം=യാഗത്തിനുള്ള വ്രീഹ്യാദികൾ. കർമ്മം=മുൻപറഞ്ഞ ദ്രവ്യങ്ങളുടെ മന്ത്രപൂർവ്വകമായ സ്വീകാരം. ഗുണം=അഷ്ടാകപാലാദിപാകവിശേഷം. കാര്യം=സ്വർഗ്ഗാദിഫലം. കാരണം=യാഗാദികർമ്മം. ഇവിടെ ഇങ്ങിനെയാണു വിവക്ഷ. വ്യാസഗ്രന്ഥാവലംബികൾ=യഥാശാസ്ത്രം അനുഷ്ഠിക്കുന്നവർ.

അനന്തരംഭൂരിതപോധനൎഷിസ-
ജ്ജനംപെട്ടുംപുണ്യവിവിക്തശോഭനേ
പുരോഹിതാമാത്യയുതൻകരേറിനാൻ
നരോത്തമൻകാശ്യപതാപസാശ്രമേ. ൭൧

ശ്രീമഹാഭാഗവതം — ആദിപൎവ്വം — സംഭവപൎവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

എഴുപതാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

പിന്നെമന്ത്രികളേവിട്ടാമന്നവൻതന്നെയേകനായ്
കയറിച്ചെന്നുകണ്ടീലാകാശ്യപൎഷിയെയാശ്രമേ. 1
മാന്യൎഷിയെക്കണ്ടതില്ലാശ്ശൂന്യമായ്ക്കണ്ടിതാശ്രമം
അരണ്യത്തെമുഴക്കിക്കൊണ്ടാരുണ്ടെന്നാൻനരാധിപൻ. 2
പൃത്ഥ്വീശശബ്ദംകേട്ടപ്പോൾപോയ്ത്താർമാതൊത്തകന്യക
പാരംതാപസവേഷത്തിലിറങ്ങിച്ചെന്നിതാശ്രമാൽ. 3
കരിമീൻമിഴിദുഷ്യന്തനൃപനേക്കണ്ടപാടവൾ
അങ്ങസ്ഥിതാസ്വാഗതമെന്നങ്ങോതിസ്സൽക്കരിച്ചുടൻ. 4
ആസനംപാദ്യമൎഘ്യംതൊട്ടാചാരാൽപൂജചെയ്തവൾ
അനാമയത്തെച്ചോദിച്ചാൾനൃപതേ!കുശലത്തൊട്ടും. 5
പൂജിച്ചനാമയംചോദിച്ചവൾവേണ്ടുംപ്രകാരമേ
വീണ്ടുമങ്ങെന്തുചെയ്തീടേണ്ടുവെന്നായിസസ്മിതം. 6

മഞ്ജുഭാഷിണിയായോരുകന്യയെപ്പാൎത്തു പാൎത്ഥിവൻ
ചൊന്നാൻമുദാസല്ക്കാരംനന്നായേറ്റവരസത്തൊടും. 7

വന്ദ്യനാംകണ്വമുനിയെവന്ദിപ്പാൻവേണ്ടിവന്നുഞാൻ
ഭദ്രേ! ചൊല്ലെവിടെപ്പോയീഭദ്രനാംമാമുനീശ്വരൻ. 8

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

അച്ഛൻഫലംകൊണ്ടുവരാനാശ്രമംവിട്ടിറങ്ങിനാൻ
മുഹൂൎത്തനേരംകാത്താലുമിഹവന്നിട്ടുകണ്ടിടാം. 9

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഋഷിയെക്കണ്ടിടാഞ്ഞാൎത്തമൊഴിയാളിതിചൊന്നതിൽ
അഴിഞ്ഞപുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടമൊഴിയുംസുന്ദരാംഗിയായ്. 10

തപസ്സോടുംദമത്തോടുംവപുസ്സിൻഭംഗിയോടുമേ
രൂപയൌവനമാൎന്നുള്ളകന്യയോടോതിമന്നവൻ. 11

നിയ്യാരുടെയെന്തിന്നാണിയ്യാരണ്യത്തിൽവന്നുനീ
ഇയ്യൊത്തനല്ലഴകെഴുംനിയ്യെങ്ങുള്ളവളോമനേ! 12

കണ്ടമാത്രയിൽനീനേടിക്കൊണ്ടിതെൻമാനസംശുഭേ!
നിന്നെഞാനറിവാനിച്ഛിക്കുന്നുചൊല്ലുകശോഭനേ! 13

പൃത്ഥ്വീശനാശ്രമത്തിങ്കൽവെച്ചേവംചൊന്നകന്യക
മൃദുസ്മിതത്തൊടാഭൂമിപതിയോടോതിമെല്ലവേ. 14

ധന്യധൎമ്മതപസ്വാംകണ്വമാമുനിതന്നുടെ
കന്യഞാനെന്നുവെച്ചാലുംദുഷ്യന്തധരണീപതേ! 15

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

ഭഗവാനൂൎദ്ധ്വരേതസ്സാണല്ലയോലോകപൂജിതൻ
ധൎമ്മംധൎമ്മത്തിനുംതെററാമിളകാസംശിതവ്രതൻ. 16
നിയ്യാമുനീന്ദ്രന്റെമകളായതെങ്ങിനെസുന്ദരി!
ഇനിക്കുള്ളിസ്സംശയംനീയിനിയില്ലാതെയാക്കണം. 17

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ഇതിനിക്കറിവായ്വന്നവിധംമുൻകഥചൊല്ലിടാം
കേട്ടാലുംനൃപ!ഞാൻകണ്വപുത്രിയായ്തീൎന്നവാൎത്തയെ. 18
ഒരുമാമുനിയിങ്ങെത്തീട്ടെൻജന്മസ്ഥിതികേൾക്കവേ
അവനോടോതിഭഗവാനതുകേൾക്കമഹീപതേ! 19

കണ്വൻ പറഞ്ഞു.

പണ്ടുഗ്രമാംതപംചെയ്യുംവിശ്വാമിത്രൻദൃഢവ്രതൻ
ഉൾത്തപിപ്പിച്ചുപോലേററംവൃത്രജിത്താംമഹേന്ദ്രനെ. 20
തപസ്സാലൊന്നിട്ടുമിവനെൻപദംപോക്കുമെന്നഥോ
പേടിച്ചിന്ദ്രൻമേനകയേവിളിച്ചിങ്ങിനെചൊല്ലിനാൻ. 21
ദിവ്യാപ്സരോഗുണംപാൎത്താൽനീമുന്തിയവൾമേനകേ!
ഏനിക്കുനീനന്മചെയ്യുകിനിച്ചൊൽവതുകേളെടോ. 22
ഇതാസൂൎയ്യസമൻവിശ്വാമിത്രൻഭൂരിതപോവ്രതൻ
ഉഗ്രമാകുംതപംകൊണ്ടിട്ടുൾക്കമ്പംനൽകിടുന്നുമേ. 23
മേനകേ!നിൻഭാരമിതാവിശ്വാമിത്രൻവരാംഗനേ!
നിൽപുണ്ടുഗ്രതപസ്സിങ്കലേൎപ്പെട്ടുംകൊണ്ടധൃഷ്യനായ്. 24

അവനെൻനിലപൊക്കീടൊല്ലവനേപ്പോയ്മയക്കെടോ
ചെയ്യുവനുതപോവിഘ്നമകെടോമമനന്മനീ. 25
രൂപയൌവനസൌന്ദൎയ്യവിലാസച്ചിരിചൊൽകളാൽ
മയക്കിനീതപസ്സിങ്കൽനിന്നകററുകവീരനെ. 26

മേനക പറഞ്ഞു.

മഹാതപസ്വിഭഗവാൻമഹാതേജസ്സവൻവിഭോ!
കോപനൻതാനവനതുഭഗവാനറിവില്ലയോ. 27
ആമഹാനുടെതേജസ്സുതപസ്സാക്കോപമെന്നിവ
ഇവിടയ്ക്കുംഭയംനൽകുമിവറ്റക്കുഭയമില്ലയോ. 28
മഹാമുനിവസിഷ്ഠന്നുംമക്കളെപ്പൊക്കിവിട്ടവൻ
മുന്നംക്ഷത്രിയനെന്നാലുംപിന്നെബ്രാഹ്മണ്യമേററവൻ. 29
പരിശുദ്ധിയ്ക്കാഴമേറുംപെരുംപുഴചമച്ചവൻ
പുണ്യമുള്ളാപ്പുഴയ്ക്കല്ലോചൊല്ലുകൌശികിയെന്നുപേർ. 30
ദുൎഗ്ഗകാലത്തവനുള്ളാമയ്ക്കുണ്ണാരെബ്ബൂരിച്ചുപോൽ
വ്യാധനായ്ത്തീൎന്നരാജൎഷിമതംഗൻധൎമ്മവിത്തമൻ. 31
ദുൎഭിക്ഷകാലംതീൎന്നപ്പോളാശ്രമത്തേയ്ക്കണഞ്ഞവൻ
പുഴയ്ക്കുപാരേതിപേരുംകല്പിച്ചിട്ടീടിനാൻപ്രഭു. 32
ചണ്ഡാളൻമന്നനുംപ്രീത്യായാഗംചെയ്യിച്ചമാമുനി
അനുചേടിച്ചുസോമാൎത്ഥംചെന്നീലേൻസുരേശ്വര! 33
ക്രുദ്ധനായിട്ടുവേറിട്ടുംനക്ഷത്രപഥമായവൻ
പ്രതിശ്രവണമെന്നാദിസൃഷ്ടിച്ചുതാരകാഗണം. 34

ശരണംഗുരുശാപാത്ത്രിശങ്കുവിനുനൽകിനാൻ
ഇത്ഥമാമുനിതൻകൎമ്മമോൎത്തുപേടിച്ചിടുന്നുഞാൻ. 35
ചൊടിച്ചവൻദഹിപ്പിച്ചാപ്പടികല്പിച്ചിടേണമേ
ചുട്ടുംജഗത്തുതേജസ്സാൽകാൽകൊണ്ടുഴികലുക്കിടും. 36
മേരുശൈലംചുരുക്കീടുംദിക്കെല്ലാംമാററിവെച്ചിടും
അത്രയ്ക്കുഗ്രതപസ്സാംന്ദദീപ്താഗ്നിസമനാണവൻ 37
എന്നമട്ടോരുത്തിയ്ക്കുതൊടാനാകുമോവിജിതേന്ദ്രിയൻ
തീമുഖംചന്ദ്രസൂൎയ്യന്മാർകൺകാലൻനാവുമായവൻ.
എൻകുട്ടകളൊക്കതൊടുവാനാകുമോദേവനായക! 38

യമൻസോമൻമുനിമാർസാദ്ധ്യർവിശേ–
ദേവന്മാരാബ്ബാലഖില്യാദിയെല്ലാം
പേടിച്ചോരാണായവനെപ്രഭാവാൽ
പേടിയ്ക്കില്ലേപിന്നെയെന്നപ്പോരുത്തി. 39

ഭവാനേവംചൊല്ലിയാൽഞാൻമുനീന്ദ്ര–
സമീപംപോകാതിരിയ്ക്കുന്നതല്ല
സുരേന്ദ്ര!നിയ്യെന്റാരക്ഷയ്ക്കുനോക്ക–
കിറങ്ങാംഞാൻരക്ഷയോടിക്രിയയ്ക്കായ്. 40

എന്നാലിഞാനവിടെക്രീഡചെയ്യേ
മന്ദാനിലൻവസ്ത്രമകററിടട്ടേ
പൂവമ്പനുംതുണയായ്നിന്നിടേണം
ദേവേന്ദ്രഞാൻചെയ്യതിൽനിൻപ്രസാദാൽ. 41

മണത്തിട്ടുംകുളുർകാററാവനത്തി-
ലണഞ്ഞൊട്ടേമുനിയേഞാൻമയക്കേ
അവ്വണ്ണമെന്നാവിധംചെയ്തശേഷം
പൊവ്വായ്പ്പോന്നാൾകൌശികേന്ദ്രാശ്രമത്തിൽ. 42

ശ്രീമഹാഭാരതം—ആദിപർവ്വം—സംഭവപർവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

എഴുപത്തൊന്നാമദ്ധ്യായം.

കണ്വൻപറഞ്ഞു.

ഇന്ദ്രനായവൾചൊന്നൊരുവണ്ണംകല്പിച്ചുവായുവേ
മന്ദമാരുതനോടൊത്തുമന്ദംമേനകപോയിനാൾ. 1
കണ്ടാളവൾതപശ്ശക്തികൊണ്ടാപ്പാപമകന്നവൻ
വിശ്വാമിത്രൻതപംചെയ്വതാശ്രമമേഷീരുമേനക. 2
അവളാമുനിയേക്കുമ്പിട്ടുവിടെക്കേളിയാടിനാൾ
അത്തവ്വിലനിലൻശുഭ്രവസ്ത്രംവീശിയകററിനാൻ. 3
ഉടനായവൾവസ്ത്രത്തെയെടുപ്പാൻകീഴിറിങ്ങിനാൾ
പെട്ടുംനാണത്തൊട്ടുംകാററിൽകടെക്കണ്ണിട്ടുസുന്ദരി. 4
അഗ്നിതേജസ്സാമുനീന്ദ്രനങ്ങിനെകണ്ടുനില്ക്കവേ.
വിശ്വാമിത്രൻവിഷമമാംവസ്ത്രംപോയതെടുക്കവാൻ. 5
സസംഭ്രമംമേനകതാൻപ്രസരിപ്പോരവസ്ഥയിൽ
ഊന്നനിലയിൽകണ്ടാൻപരമസ്സുന്ദരാംഗിയെ. 6

അവൾതൻരൂപലാവണ്യമവൻകണ്ടുമുനീശ്വരൻ
കാമബാണാൎത്തനായിട്ടുകാമിച്ചുസംഗമത്തിനായ്. 7
വിളിച്ചിതവളെപ്പിന്നെത്തെളിഞ്ഞുൾക്കൊണ്ടുമേനക
അവരൊട്ടോന്നാൾപിന്നെയവിടെക്കേളിയാടിനാർ. 8
ഒരുനാളെന്നപോലേവംസരസംകേളിയാടവേ.
ജനിപ്പിച്ചുമേനകയിൽശ്ശകുന്തളയെയാമുനി. 9
മാലിനീനദിചൂഴുന്നഹിമാമലവീഥിയിൽ
മാലിനിക്കരെയിൽഗ്ഗൎഭംതാനുപേക്ഷിച്ചുമേനക. 10
വേണ്ടകാൎയ്യംചെയ്തുടൻതാനണ്ടർകോൻമുമ്പിലെത്തിനാൾ
അഗ്ഗൎഭംവിജനേസിംഹവ്യാഘ്രാകുലമഹാവനേ. 11
കണ്ടുചുററുംശകുന്തങ്ങളിണ്ടലററവളഞ്ഞുതേ
മാംസംകൊതിയ്ക്കുംക്രവ്യാദർഹിംസിച്ചീടരുതെന്നഹോ 12
ചുററുംകാത്തുശകുന്തങ്ങൾമേനകപ്പെൺകിടാവിനെ
ജലസ്സൎത്തിനായ്പ്പോകുന്നളവാവിജനസ്ഥലെ. 13
ശകുന്തംകാത്തുരക്ഷിയ്ക്കുമിവളെക്കണ്ടുകാട്ടിൽഞാൻ
പിന്നെഞാൻകൊണ്ടുവന്നിട്ടെൻകന്യയാക്കിവളൎത്തിനേൻ ()
ദേഹമുണ്ടാക്കിയോൻപ്രാണൻകാത്തവൻചോർകൊടുപ്പവൻ
ക്രമാലീമൂവരച്ഛന്മാരെന്നത്രേധൎമ്മശാസനം. 15
വിജനാടവിയിൽചുററംശകുന്താവലികാത്തതിൽ
ശകുന്തളാഭിധാനത്തെയിവൾക്കന്നുകൊടുത്തുഞാൻ. 16

എന്നെവമാണെന്മകളായ്പന്നതുംകേൾശകുന്തള
ശകുന്തളയ്ക്കുംഞാനച്ഛനാകുന്നെന്നേവിചാരമാം. 17

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ചോദിച്ചവാറിപ്രകാരമോതിയാമുനിയോടവൻ
ഈവട്ടുഞാൻകണ്വപുത്രിയാമെന്നോൎക്കമന്നവ! 18
താതനെക്കണ്ടിടാത്തീഞാൻതാതനെന്നോൎപ്പകണ്വനെ
ഏവമെൻകഥചൊന്നേൻഞാൻകേട്ടവണ്ണംനരേശ്വ!

ശ്രീമഹാഭാരതം-ആദിപൎവ്വം-സംഭവപൎവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

എഴുപത്തിരണ്ടാമദ്ധ്യായം.

ദുഷ്യന്തൻപറഞ്ഞു.

കല്യാണിനീരാജപുത്രിയല്ലോചൊന്നതുനോക്കിയാൽ [ൻ. 1
എൻഭാൎയ്യയാകസുശ്രോണിയമ്പിൽചൊൽകെന്തുവേണ്ടുഞാ
പൊന്മാലനല്ലവസ്ത്രങ്ങൾനന്മയിൽപ്പട്ടണങ്ങളിൽ
നിൎമ്മിച്ചവകളായുള്ളപൊന്മണിക്കുണ്ഡലങ്ങളും. 2
നിണക്കുനല്കിടുന്നേൻഞാൻനിഷ്കാദിയജനങ്ങളും
രാജ്യമെല്ലാംനിണക്കേകാംപൂജ്യേ!നീഭാൎയ്യയാകമേ. 3
ഭീരു!ഗാന്ധൎവ്വമാകുന്നവിവാഹംചെയ്കസുന്ദരി!
വിവാഹങ്ങളിൽവെച്ചേറ്റംമുഖ്യംഗാന്ധൎവ്വമാണുപോൽ. 4

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ഫലംകൊണ്ടുവരാനച്ഛനാശ്രമംവിട്ടിറങ്ങിനാൻ
മുഹൂൎത്തംകാക്കുകദ്ദേഹമെന്നെയങ്ങേക്കുനല്കിടും. 5

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

വരാംഗി! നിന്നെന്നെയംഗീകരിപ്പാനാഗ്രഹിപ്പൂ ഞാൻ
നിനക്കുവേണ്ടിനില്ക്കുന്നേൻനിന്നിലാണെന്മനസ്സെടോ. 6
ആത്മാവിൻബന്ധുവാത്മാവാണാത്മാവാത്മാവിനാശ്രയം
ആത്മാവിനാലേധൎമ്മത്താലാത്മദാനംകഴിക്കനീ. 7
ധൎമ്മശാസ്ത്രേ വിവാഹങ്ങൾചുരുക്കിച്ചൊൽവതെട്ടുതാൻ
ബ്രാഹ്മംദൈവംപിന്നെയാൎഷംപ്രാജാപത്യാഖ്യമാസുരം. 8
ഗാന്ധൎവ്വംരാക്ഷസംപിന്നെപ്പൈശാചംതന്നെയഷ്ടമം

---

7. ആത്മാവിന് ബന്ധുവും ആശ്രയവും ആത്മാവുതന്നെയാണ്. (തനിക്കു താൻതന്നെ സഹായം) അതുകൊണ്ട് താൻതന്നെ കൊടുക്കണം. (സ്വാതന്ത്ര്യമില്ലെന്നു ശങ്കിച്ച് അമാന്തിക്കരുത്.) ബ്രാഹ്മം—കന്യയെ വേണ്ടുംവണ്ണം അലങ്കരിച്ചു വരന്നു കൊടുക്കുന്നതു്. ദൈവം—ഇപ്രകാരം യാഗാവസാനത്തിൽ ഋത്വിക്കിനു കൊടുക്കുന്നതു്. പ്രാജാപത്യം—'നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും ഒരുമിച്ചു ധൎമ്മപ്രകാരം നടക്കുവിൻ' എന്നുപറഞ്ഞു വധൂവരന്മാരെ കൂട്ടിച്ചേൎക്കുന്നതു്. ആൎഷം—ഇന്

ക്രമാലിവകൾധർമ്മ്യങ്ങളെന്നാൻസ്വായംഭുവൻമനു. 9
ആദ്യത്തെനാലുംമുഖ്യങ്ങളത്രേവിപ്രർക്കെന്നോർക്കനീ
മറ്റുള്ളാറുംക്ഷത്രിയർക്കുധർമ്മ്യമാകുമനിന്ദിതേ! 10
മന്നോർക്കാവാംരാക്ഷസവും വിട്ശൂദ്രർക്കൊക്കെയാസുരം
അഞ്ചിൽമൂന്നുംധർമ്മമാകുമധർമ്മംതാന്നാരണ്ടിഹ. 11
പൈശാചമാസുരംതാനുംചെയ്തീടരുതൊരിക്കലും
ഈവിധിപ്പടിചെയ്യേണംധർമ്മത്തിന്നിതുതാൻഗതി. 12
ഗാന്ധർവ്വവുംരാക്ഷസവുംധർമ്മ്യമെന്നോർക്കമാഴ്ക്കൊലാ
വെവ്വേറെയുംകലർത്തിട്ടുംചെയ്യാമില്ലിഹ സംശയം. 13
സകാമനാമിനിക്കെന്നാൽനീ സകാമവരാംഗനേ!
ഗാന്ധർവ്വമാംവിവാഹത്താൽഭാര്യയായീടവേണമേ. 14

പ്രകാരം ചെയ്യാൽ ഇവളെത്തരാം എന്നു നിശ്ചയിച്ച് അപ്രകാരംചെയ്യുന്നവനു കൊടുക്കുന്നത്. ആസുരം=ധാരാളം ദ്രവ്യം വാങ്ങിച്ചു കൊടുക്കുന്നത്. ഗാന്ധർവ്വം=പരസ്പരം അനുരാഗമുള്ള സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ ഒരുമിച്ചു ചേർക്കുന്നത് (അല്ലെങ്കിൽ ചേരുന്നത്). പൈശാചം=രക്ഷിതാവു ബോധമില്ലാതെ ഇരിക്കുമ്പോൾ തട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നത്. രാക്ഷസം=രക്ഷാകർത്താക്കന്മാരെ കൊന്നോ മററുപ്രകാരം ഉപദ്രവിച്ചോ, വ്യസനിക്കുന്നവരും കരയുന്നവരുമായ സ്ത്രീകളെ ബലാൽക്കാരേണ പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നത്.

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

ധർമ്മമാർഗ്ഗമിതെന്നാലെന്നാത്മസ്വാതന്ത്ര്യമോർക്കിലും
പൌരവേന്ദ്ര! പ്രദാനത്തിൽപാരംകേളെന്റെനിശ്ചയം. 15
സത്യംചെയ്കഞാനിപ്പോൾപ്രത്യേകംചൊല്ലിടുന്നതിൽ
എന്നിലുണ്ടാവ്വതുംപുത്രൻനിന്നനന്തരമൂഴിയിൽ. 16
യുവരാജാവാകവേണം ചൊന്നേൻമന്നവവാസ്തവം
ഏവംചെയ്യാമെന്നുവെച്ചാലാവാംനമ്മൾക്കുസംഗമം. 17

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ഏവമാവാമെന്നുചൊന്നാൻഭൂവിൻനാഥനസംശയം
നിന്നെയെൻനഗരത്തേക്കുനയിപ്പേൻഞാൻശുചിസ്മിതേ! 18
ആസ്ഥാനത്തിന്നർഹയാംനീസത്യംചൊല്ലുന്നുഞാനെടോ!
ഏവംനല്ലനടപ്പുള്ളോളിവളോടോതിവെച്ചുടൻ. 19
രാജർഷികൈപിടിച്ചിട്ടായവളൊന്നിച്ചുമേവിനാൻ
അവളെവിശ്വസിപ്പിച്ചുപോയാൻവീണ്ടുംപറഞ്ഞുടൻ. 20
ചതുരംഗപ്പടയെഞാൻനിനക്കായിട്ടയക്കുവൻ
അവ്വണ്ണംനിന്നെയെൻഗേഹമാനയിപ്പേൻശുചിസ്മിതേ! 21

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

എന്നായവളോടോതിട്ടാമന്നവൻജനമേജയ!
മനസ്സിൽക്കാശ്യപനെയുംനിനച്ചുംകൊണ്ടുപോയിനാൻ. 22
തപസ്വിയാമാമുനീന്ദ്രനിതുകേട്ടെന്തുചെയ്യുമോ
പരമിമ്മട്ടോർത്തുകൊണ്ടേപുരംപൂകീടിനാൻനൃപൻ. 23

മുഹൂൎത്തംമുമ്പവൻപോകെക്കണ്വനാശ്രമമെത്തിനാൻ
നാണിച്ചച്ഛന്റെമുമ്പിട്ടുചെന്നീലപ്പോൾശകുന്തള. 24

ദിവ്യജ്ഞാനിതപസ്സേറംകണ്വനായവളോടുടൻ
സകലംദിവ്യചക്ഷുസ്സാൽക്കണ്ടുനന്ദിച്ചുചൊല്ലിനാൻ. 25

നിയ്യെന്നെയാദരിക്കാതെഭദ്രേ!ശുദ്ധംപുമാനുമായ്
ചെയ്യസംസൎഗ്ഗമിന്നേതുംധൎമ്മംതെററിയതല്ലെടോ! 26

ക്ഷത്രിയന്നിങ്ങുഗാന്ധൎവ്വവിവാഹംബഹുമുഖ്യമാം
കാമിപ്പോനാസ്ക്കാമമുള്ളോൾക്കമന്ത്രംശുദ്ധസംഗമം. 27

ധൎമ്മശാലിമഹാനല്ലോദുഷ്യന്തൻപുരുഷൎഷഭൻ
നന്ദിയുള്ളാപ്പതിയിൽനീചേൎന്നിതല്ലോശകുന്തളേ! 28

പാൎത്തട്ടിൽയോഗ്യനായുണ്ടാംശക്തൻപുത്രൻനിനക്കെടോ
ആഴിചൂഴുമൊരീയൂഴിവാഴുമാവീരനന്ദനൻ. 29

ചക്രവൎത്തിപദംപൂണ്ടുചക്രംവൎത്തിക്കുമായവൻ
ഒരേടവുംകേടുതട്ടാതൊരുമാതിരിവീഴ്വവാൻ. 30

പിന്നെക്കാൽകഴകിച്ചെന്നുചൊന്നാളാമുനിയോടവൾ
ഫലഭാരംതാഴെവെച്ചുവിശ്രമിച്ചങ്ങിരിക്കവേ. 31

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

വരിച്ചുദുഷ്യന്തനൃപവരനേവരനായിഞാൻ
മന്ത്രിമാരൊക്കമവനിൽപ്രസാദംചെയ്യിടേണമേ. 32

കണ്വൻ പറഞ്ഞു.

നിനക്കുവേണ്ടിയവനിൽഞാനൊട്ടേറെപ്രസന്നനാം
അഭീഷ്ടവരമെന്നോടുശ്ശുഭേ! വാങ്ങീടുകിന്നുനീ. 33

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

വരംവാങ്ങിച്ചുദുഷ്യന്തസുഖത്തിനുശകുന്തള
ധർമ്മിഷ്ഠഭാവവുംരാജ്യസ്ഥൈര്യവുംപൌരവർക്കഹോ. 34

ശ്രീമഹാഭാരതം—ആദിപർവ്വം—സംഭവപർവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

എഴുപത്തിമൂന്നാമദ്ധ്യായം.

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ശകുന്തളയോടാസ്സത്യംദുഷ്യന്തൻചെയ്തുപോകവേ
ഗർഭംതികഞ്ഞുപെറ്റാളാത്തന്വിവീരകുമാരനെ. 1
മുപ്പാരിലുംപുകഴ്ന്നോനായ്ദീപ്തവഹ്നിപ്രതാപനായ്
ത്യാഗൌദാര്യഗുണംകൂട്ടുംദുഷ്യന്താത്മജനെപ്രഭോ! 2
ജാതകർമ്മാദിവിധികൾകണ്വൻപുണ്യമെഴുംമുനി
വിധിയാംവണ്ണമേചെയ്താനാദ്ധീമാനെൻറവളർച്ചയിൽ. 3
വെളുത്തുകൂർത്തപല്ലുള്ളോൻസിംഹതുല്യദൃഢാംഗവാൻ
കൈച്ചക്രരേഖയുംകട്ടിത്തലയുംകെല്പുമുള്ളവൻ. 4
കുമാരൻദേവപുത്രാഭൻക്രമാൽവേഗംവളർന്നിതേ
ബാലനാറുവയസ്സായകാലംകണ്വാശ്രമസ്ഥലേ. 5

സിംഹംവ്യാഘ്രംപന്നിപോത്തുഗജമെന്നീമൃഗങ്ങളെ
പിടിച്ചാശ്രമവൃക്ഷത്തിൽബന്ധിച്ചുബലവാനവൻ. 6

കയറിട്ടുമിണക്കിട്ടുംകളിച്ചോടിനടന്നുതേ
അന്നായിവന്നുപേരിട്ടുകണ്വാശ്രമനിവാസികൾ. 7

ആവട്ടുസവ്വദമനനേവക്കുംദമകൃത്തിവൻ
ഈമട്ടുസവ്വദമനനാമംനേടികുമാരകൻ. 8

വിക്രമംബലമോജസ്സെന്നിഗ്ഗുണങ്ങൾതികഞ്ഞവൻ
അവനെപ്പാത്ത്രമാക്കണമന്നവൻതൻതൊഴിൽപാത്ത്രമേ. 9

യൌവരാജ്യത്തിനായെന്നാശ്ശകുന്തളയോടോതിനാൻ
ഔൽബ്ബല്യംകാൺകയാൽകണ്വൻകല്പിച്ചുശിഷ്യരോടുടൻ. 10

സ്വകൃതത്തിൻചിഹ്നമുള്ളീശ്ശകുന്തളയെയിന്നുടൻ
സ്വതനാട്ടുംഭത്തൃഗൃഹമതിങ്കൽക്കൊണ്ടെന്നാക്കുവിൻ. 11

സ്ത്രീകൾക്കബന്ധുഗൃഹത്തിലാകാവാസ്സുപെരുത്തനാൾ
കീത്തിചാരിത്രധമ്മഹാനിയത്രേകൊണ്ടാക്കുവിൻക്ഷണം. 12

ആവശ്യമെന്നാശ്ശിഷ്യന്മാരവരുംപുത്രനൊത്തഹോ
ശകുന്തളയെമുമ്പാക്കിഹസ്തിനാപുരിപൂകിനാർ. 13

[illegible]പുത്രാഭനായ്പത്മനേത്രനാംപുത്രനൊത്തുടൻ
ആശ്രമംവിട്ടുദുഷ്ഷന്തപാശ്വംപുക്കിതുസുന്ദരി. 14

രാജാവിൻമുമ്പിൽമുൻകൂട്ടിയറിയിച്ചുകരേറിനാൾ
ബാലസൂര്യാഭനായുള്ളബാലനോടിടചേൎന്നവൾ. 15

യാത്രചൊല്ലീട്ടാശ്രമത്തെസ്സത്തിനാരവരേവരും
മൂറ്ഷ്ണുപൂജചെയ്തിട്ടങ്ങരച്ചിതുശകുന്തള. 16

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

രാജൻചെയ്കീപ്പുത്രനങ്ങുയൌവരാജ്യാഭിഷേചനം
ദേവതുല്യൻഭവാനെന്നിലുണ്ടായമകനാണിവൻ. 17
മുൻകരാർപോലെചെയ്കാലുമിവനിൽപുരുഷോത്തമ!
കണ്വാശ്രമത്തിങ്കൽവെച്ചിട്ടെന്നോടുള്ളസംഗമേ. 18
ചൊല്ലിവെച്ചകരാറങ്ങുന്നുള്ളിലോർക്കമെററാമതേ!

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ആരാജാവവൾചൊല്ലുംവാക്കേവംകേട്ടോർത്തുവെങ്കിലും 19
ചൊന്നാനിനിക്കോർമ്മയില്ലനിന്നേതോദുഷ്ടതാപസി
ധർമ്മകാമാർത്ഥസംബന്ധമോർമ്മയില്ലിങ്ങുനിന്നുമായ്. 20
പോകയോനില്ക്കയോയെന്തുമോഹമായതുചെയ്കനീ
ഏവംചൊന്നപ്പോൾനാണിച്ചുപാവമാമാത്തപസ്വിനീ. 21
കേണുമോഹിച്ചുദുഃഖത്താൽത്തൂണുപോലങ്ങുനിന്നുപോയ്
ചൊടിച്ചുകൺചുവന്നിട്ടുചൊടിവീണ്ടുംവിറച്ചവൾ. 22
കടക്കൺചാച്ചരചനെച്ചുട്ടുമാമ്മാറുനോക്കിനാൾ
ആകാരത്തെമറച്ചിട്ടുമാകുലംമന്യുവാന്നുമേ. 23
തപസ്സംഭൃതമാംതേജസ്സപ്പോളവളടക്കിനാൾ
മുഹൂർത്തംധ്യാനമായ്നിന്നിട്ടഹോദുഃഖച്ചൊടിപ്പോടും. 24

ഭൎത്താവിനെപ്പാൎത്തുപാരംക്രുദ്ധയായവളോതിനാൾ

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടുമെന്തേവമരുൾചെയ്യുന്നുഭൂപതേ! 25
അറിയില്ലെന്നുറപ്പിച്ചുവെറുംനാടന്റെമാതിരി
സത്യാസത്യങ്ങളിഹനിൻചിത്തംതന്നെയറിഞ്ഞിടും. 26
ശുദ്ധംചൊൽവൂസാക്ഷിധൎമ്മാൽചെയ്യൊല്ലാത്മാവമാനനം
അന്യമട്ടെഴുമാത്മാവിന്നന്യഥാത്വംകൊടുപ്പവൻ. 27
കള്ളനെപ്പോലാത്മഹാരിയവൻചെയ്യാത്തതേതഘം

ഞാനേകനെന്നോകരുതുന്നുനീഹൃൽ-
സ്ഥാനേപുരാണൻമുനിയുണ്ടിരിപ്പൂ
കാണുന്നുനിൻപാപമവൻപരൻതാൻ
കാണിച്ചിലേനീപിഴചെയ്യിടുന്നു. 28

ദുരിതംചെയ്യുന്നെയാരുമറിയില്ലെന്നുവെക്കയോ
സത്യംദേവകൾകണ്ടീടുംഹൃത്തിൽവാഴുംപുമാനുമേ. 29

ആദിത്യനുംചന്ദ്രനുമഗ്നിവായു-
വാകാശഭൂവാരിമനോയമന്മാർ
അവ്വണ്ണമേരാപ്പകൽസന്ധ്യരണ്ടു-
മാധൎമ്മവുംകാണ്മുനരന്റെവൃത്തം. 30

28. സാക്ഷിധൎമ്മാൽ=മനസ്സാക്ഷിയനുസരിച്ചു്. അന്യമട്ടെഴ————അന്യഥാത്വംനടിച്ചവൻ=ഒരുവിധം പറകയും മറ്റൊരുവിധം പ്രവൃത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവൻ.

ഉള്ളിൽ വാഴും കൎമ്മസാക്ഷി ക്ഷേത്രജ്ഞൻ തുഷ്ടനാവുകിൽ
വൈവസ്വതൻ യമനവനുള്ള പാപം കെടുക്കുമേ. 31

ദുഷ്ടനാരന്തരാത്മാവിൻ തുഷ്ടിനേടാതിരിപ്പവൻ
ആ പാപിക്കുള്ള പാപത്തിന്നേകും നരകമന്തകൻ. 32

ആത്മാവിനെച്ചതിച്ചാരാണന്യഥാത്വം നടിപ്പവൻ
ആത്മദ്രോഹിയവന്നെന്നും നന്മ ദേവകൾ നൽകിടാ. 33

സ്വയം വന്നവളെന്നെന്നെ നിന്ദിക്കൊല്ലാ പതിവ്രത
ആദരിക്കത്തക്കവളീ സ്വയമേവന്ന ഭാൎയ്യ ഞാൻ. 34

എന്തെന്നനാടനെപ്പോലെ നിന്ദിക്കുന്നു സദസ്സിൽ നീ
ശൂന്യരോദനമോ ഞാൻ ചെയ്വതു നീ കേൾപ്പതില്ലയോ. 35

യാചിച്ചു ചൊല്ലുമീയെന്റെ വാക്കു നീ ചെയ്തിടാഞ്ഞിലോ
ദുഷ്യന്ത നിന്റെ മൂൎദ്ധാവു നൂറായ് പൊട്ടിത്തെറിക്കുമേ. 36

ഭൎത്താവു ഭാൎയ്യയിൽ ചേൎന്നാൽ ജനിച്ചീടുന്നതാനുടൻ
ജായയ്ക്കതാണു ജായാത്വമെന്നത്രേ വൈദികാശയം. 37

വേദജ്ഞനാം പുരുഷനു ജനിച്ചീടുന്നപത്യമോ
സന്താനത്താൽ കയറ്റുന്നു മുൻമരിച്ച പിതൃക്കളെ. 38

സുതൻ പുമാഖ്യനരകാൽ ത്രാണം ചെയ്യും പിതാവിനെ
അതിനാൽ പുത്രനെന്നോതി സ്വയംഭൂവവനേ സ്വയം. 39

പുത്രനാൽ നേടുമേ ലോകം പുത്രനാൽ ശാശ്വതം ഫലം
പൌത്രന്റെ പുത്രനെക്കൊണ്ടും മോദിപ്പൂ പ്രപിതാമഹർ. 40

---

40. പുമാഖ്യനരകം=പുത്രനില്ലാത്തവൎക്കുള്ള നരകം. പുന്നരകം എന്നാണു് ഇതിന്നു പേരു്.

അവൾഭാൎയ്യഗൃഹദക്ഷയവൾഭാൎയ്യസുതാന്വിത
അവൾഭാൎയ്യപതിപ്രാണയവൾഭാൎയ്യപതിവ്രത. 41

ഭാൎയ്യയൎദ്ധംമനുഷ്യന്നുഭാൎയ്യയുത്തമനാംസഖി
ത്രിവൎഗ്ഗമൂലവുംഭാൎയ്യഭാൎയ്യസൽഗതിമൂലവും. 42

ഭാൎയ്യയുള്ളോർക്രിയാവാന്മാർഭാൎയ്യയുള്ളോർഗൃഹസ്ഥരും
ഭാൎയ്യയുള്ളോൎക്കുതാൻസൌഖ്യംഭാൎയ്യയുള്ളോൎക്കുലക്ഷ്മിയും. 43

വിവിക്തത്തിൽസ്സഖികളിപ്രിയംചൊല്ലുന്നഭാൎയ്യമാർ
പിതൃക്കൾധൎമ്മകാൎയ്യത്തിലാൎത്തനാകുമ്പോളമ്മമാർ. 44

കാട്ടിൽപ്പോയാലുമാശ്വാസംമറ്റോൎക്കുവഴിയാത്രയിൽ
വിശ്വാസ്യൻഭാൎയ്യയുള്ളോൻതാനതിനാൽബ്ഭാൎയ്യതാൻഗതി. 45

മരിച്ചനരകേതാനേപതിക്കുംപതിയെസ്വയം
സതിവ്രതമെഴുംഭാൎയ്യപിൻതുടൎന്നിട്ടുകാത്തിടും. 46

ആദ്യംചത്താൽബ്ഭാൎയ്യഭൎത്താവെത്തുവാൻകാത്തിരിക്കുമേ
മുൻമരിച്ചോരുഭൎത്താവിൻപിൻപുറംസാദ്ധ്വിയെത്തുമേ. 47

അത്രകാരണമിച്ഛിപ്പൂപാണിഗ്രഹണമൂഴിപ!
ലോകദ്വയത്തിലുംഭാൎയ്യക്കൂടെനിൽപ്പവളാകയാൽ
താൻജനിപ്പിച്ചതാൻതന്നെപുത്രനെന്നോതുമേബുധർ. 48

അതിനാലമ്മയെപ്പോലെകാണ്മൂപുത്രന്റെയമ്മയെ
കണ്ണാടിയിൽമുഖംപോലെഭാൎയ്യയിൽതന്റെപുത്രനെ. 49

48. സതീവ്രതം=ഉടന്തടിചാടൽ.

അച്ഛൻകണ്ടുസുഖിക്കുന്നുപുണ്യവാൻവിണ്ണിലാംവിധം
മഹാദുഃഖത്തിലുംവ്യാധിപീഡയിങ്കലുമേനരർ. 50

തൻഭാൎയ്യയിൽതൃപ്തികൊൾവൂദാഹിപ്പോർനീരിലാംവിധം
ഏറ്റാംചൊടിക്കിലുംസ്ത്രീകൾക്കപ്രിയംചെയ്യൊലാനരൻ. 51

രതിസന്തോഷധൎമ്മങ്ങൾക്കവർകാരണമാകയാൽ
സ്ത്രീകളാത്മോത്ഭവത്തിന്നുപുണ്യക്ഷേത്രംസനാതനം. 52

ഋഷികൾക്കുംപ്രജാസൃഷ്ടിപെണ്ണില്ലാതെനടക്കുമോ
നിലത്തെപ്പൊടിമേൽപ്പറ്റിയലഞ്ഞോട്ടുംകുമാരകൻ. 53

അച്ഛനെപ്പുൽകുമതിലുംമെച്ചമായെന്തുചൊല്ലുവാൻ
താനേവംതനിയേവന്നുതാല്പൎയ്യപ്പെട്ടുമീമകൻ. 54

കടക്കണ്ണിട്ടുനോക്കുമ്പോൾവെടിഞ്ഞീടുന്നതെന്തുനീ
ഏട്ടകളുംതൻമൊട്ടകളെയുടച്ചീടില്ലുറമ്പുകൾ. 55

ധൎമ്മജ്ഞനാംഭവാനെന്തേതാൻഭരിക്കാത്തുപുത്രനേ
വസ്ത്രങ്ങൾനാരിമാർതണ്ണീരിവറ്റിൻസ്പൎശസൌഖ്യവും. 56

ശിശുപുത്രൻപുണൎന്നീടുംസ്പൎശസൌഖ്യത്തിനൊത്തിടാ
ദ്വിജൻദ്വിപദരിൽശ്രേഷ്ഠൻപശുനാൽക്കാലിജാതിയിൽ. 57

ഗരീയസ്സിൽഗ്ഗുരുശ്രേഷ്ഠൻസ്പൎശിപ്പോരിൽവരൻമകൻ
അഴകേറുമിവൻനിന്നെപ്പുൽകിക്കൊള്ളട്ടെനിന്മകൻ. 58

പുത്രസ്പൎശാൽസ്സുഖംമറ്റില്ലത്രസ്പൎശസുഖങ്ങളിൽ
മൂന്നുവൎഷംകഴിഞ്ഞിട്ടുപിന്നെപ്പെറ്റോനരിന്ദമ! 59

നിന്നാൎത്തിതീൎക്കാനല്ലോരീമന്നവേന്ദ്രകുമാരനെ
നൂറശ്വമേധംചെയ്വോനീവീരനെന്നായിപൌരവ! 60

ഇവനെപ്പെറാനാൾവാനിലശരീരോക്തികേട്ടതേ
ഗ്രാമാന്തരംപോയിവന്നോരാമാനുഷർകിടാങ്ങളെ. 61

മടികേററിശ്ശിരസ്സിങ്കൽനാററിലാളിച്ചുകൊള്ളുമേ
പുത്രൻതൻജാതകൎമ്മത്തിൽവിപ്രർവേദമന്ത്രവും. 62

ചൊല്ലിപ്പോരുന്നിതിവിടസ്സൂറിവില്ലാത്തതല്ലതും
അംഗാദംഗാൽസ്സംഭവിപ്പൂഹൃദയാൽസ്സംഭവിപ്പുനീ. 63

ആത്മാവല്ലോപുത്രനാംനീയിനിനൂറാണ്ടുവാഴ്കനീ
എൻജീവനംനിന്നധീനംദീൎഘസന്താനവുംപരം. 64

എന്നാലെൻപുത്ര!ജീവിച്ചുസുഖംനൂറാണ്ടുവാഴ്കനീ
നിന്നംഗാലിവനുണ്ടായീപുരുഷാൽപുരുഷൻപരൻ. 65

സരസ്സിങ്കൽഛായപോലെനോക്കിക്കാങ്കീകുമാരനെ
ഗാൎഹപത്യാലാഹവനീയാഗ്നിയുണ്ടായവണ്ണമെ. 66

നിന്നിൽനിന്നിവനുണ്ടായീനീതാൻരണ്ടായിനില്പവൻ
നായാട്ടിങ്കൽമൃഗത്തിൻപിമ്പായാസാൽപാഞ്ഞണഞ്ഞനാൾ.

അച്ഛന്റെയാശ്രമത്തിങ്കൽവെച്ചന്നോവേട്ടുനീനൃപ!
കേളുൎവ്വശീപൂൎവ്വചിത്തിസഹജന്യാഖ്യമേനക. 68

ഘൃതാചിവിശ്വാചിയെന്നാറപ്സരസ്ത്രീകൾമുഖ്യമാർ
ബ്രഹ്മയോനിയിൽപ്പെട്ടോരപ്സരോമണിമേനക. 69

വിശ്വാമിത്രൻജനിപ്പിച്ചുവിണ്ണിൽനിന്നിങ്ങുവന്നുമാം
ആയെന്നെഹിമവൽപ്രസ്ഥത്തിങ്കൽപ്പെറ്റിട്ടുമേനക. 70

കൈവിട്ടുപോന്നാളന്യന്റെപുത്രിയെധൂൎത്തതൻവിധം
ഹന്തഞാൻപൂൎവ്വജന്മത്തിലെന്തോചെയ്തിതുദുഷ്കൃതം. 71

ബാല്യേബന്ധുക്കൾകൈവിട്ടുവല്ലോനീയ്യിന്നുമിങ്ങിനെ
അങ്ങുന്നുപേക്ഷിച്ചൊരുഞാനങ്ങുപോകാംനിജാശ്രമം. 72

എന്നാലങ്ങീസ്വന്തപുത്രബാലനെക്കൈവിടൊല്ലെടോ

ദുഷ്യന്തൻ പറഞ്ഞു.

അറിയുന്നില്ലഞാൻനിന്നിൽപുത്രോല്പത്തിശകുന്തളേ! 73

അസത്യംപറയുംസ്ത്രീകളാരിതിൽശ്രദ്ധവെച്ചിടും
വ്യഭിചാരിണിനിന്നമ്മകൃപയില്ലാത്തമേനക. 74

ഹിമവന്മലമേൽനിന്നെനിൎമ്മാല്യംപോലെവിട്ടവൾ
നിന്നച്ഛനുംനിൎദ്ദയൻതാൻക്ഷത്രിയാന്വയനാണവൻ.

വിശ്വാമിത്രൻബ്രാഹ്മണത്വംകാമിക്കുംകാമമോഹിതൻ
മേനകാദേവിനിന്നമ്മപിതാവോമുനിസത്തമൻ. 76

അവൎക്കപത്യംനിയ്യെന്തേപുംശ്ചലിപ്പടിയോതുവാൻ
ചെവികേളാതൊരീവാക്യംചൊല്ലുവാൻനാണമില്ലയോ. 77

വിശേഷിച്ചെന്റെമുമ്പാകെദുഷ്ടതാപസി!പോകനീ
ആമഹൎഷിശ്രേഷ്ഠനെങ്ങെങ്ങപ്സരോമണിമേനക. 78

നിയ്യെങ്ങഹോകൃപണയാംതാപസീവേഷധാരിണി
ജനിച്ചുള്ളനിൻപുത്രൻബാലകൻബലവാനിവൻ. 79

അല്പകാലംകൊണ്ടുസാലസ്തംഭംപോലെവളൎന്നിതോ
നികൃഷ്ടമത്രെനിൻജന്മംചൊൽവതാംപുംശ്ചലിപ്പടി. 80
യദൃച്ഛയാപിറന്നേസ്സാംകാമത്താൽമേനകയ്ക്കുനീ
എൻപ്രത്യക്ഷത്തിലല്ലൊന്നുംനീചൊല്ലുവതുതാപസി! 81
നിന്നെഞാനറിയില്ലേതോതോന്നുംപടിനടക്കനീ

ശകുന്തള പറഞ്ഞു.

കടുകൊക്കുന്നപഴുതുംനൃപ!നീകാണുമന്യനിൽ. 82
ക്കൂവളക്കായൊക്കാത്തതുംതാൻതങ്കൽക്കാണ്മീലകാണ്കിലും
വാനോർവൎഗ്ഗമേനകയാംവാനോർമേനകയൊത്തവൻ. 83
എൻജന്മമത്രേദുഷ്യന്ത!നിൻജന്മത്തിലുമുത്തമം
മന്നിൽമന്നവ!നീചുറ്റംവിണ്ണിൽഞാൻസഞ്ചരിക്കുമേ. 84
നോംതമ്മിലന്തരംമേരുകുന്നുംകടുകുമൊക്കുമേ
ഇന്ദ്രവിത്തേശവരുണയക്ഷന്മാർകളുടേയുമേ 85
ഗൃഹങ്ങളിൽസ്സഞ്ചരിപ്പേൻപ്രഭാവംകാണ്കമേനൃപ!
ചൊല്ലുള്ളതിതുസത്യംതാൻചൊല്ലാമനഘ!ഞാനതും. 86
വൈരംകൊണ്ടല്ലദൃഷ്ടാന്തംചേരാനാണേപൊറുക്കണേ
വിരൂപനുംദൎപ്പണത്തിൽസ്വരൂപംനോക്കിടുംവരെ. 87
അന്യനേക്കാൾസ്സുന്ദരൻതാനെന്നുറപ്പായ്നിനക്കുമേ
മുകുരത്തിൽത്തൻമുഖത്തിൻവികൃതസ്ഥിതികാണ്കിലോ. 88

തിരിച്ചറിഞ്ഞീടുംതാനുംപരനുംതമ്മിലന്തരം
അതിസുന്ദരനാരേയുമതിൽനിന്ദിക്കയില്ലിഹ. 89

അതിവായാടിമറ്റുള്ളോൎക്കതിയായ്ക്കോപമോതിടും
മൂൎഖനന്യൻപറഞ്ഞീടുംശുഭാശുഭവചസ്സിലേ. 90

അശുഭംതാൻഗ്രഹിച്ചീടുംപുരീഷംപന്നിപോലവേ
പ്രാജ്ഞനന്യർപറഞ്ഞീടുംശുഭാശുഭവചസ്സിലേ. 91

ശുഭംഗ്രഹിക്കുംഹംസംപാൽനീരിൽനിന്നെന്നവണ്ണമേ
നല്ലോർപരാപവാദത്തിലല്ലൽതേടുംപ്രകാരമേ. 92

പരാപവാദക്രിയയിൽപരിതോഷിച്ചിടുംഖലർ
സത്തുക്കൾവൃദ്ധരേക്കളിപ്പിച്ചിത്തുഷ്ടിപെടുംപടി. 93

സജ്ജനാക്രോശനംചെയ്തുദുൎജ്ജനംപ്രീതിതേടിടും
സുഖംവാഴ്ത്തോരദോഷജ്ഞൎമൂൎഖരോദോഷദൎശികൾ. 94

സത്തുക്കൾക്കൊവെറുപ്പുള്ളവൃത്തിയുള്ളവർദുൎജ്ജനം
ഇതിലുംചിത്രമായ്ലോകമതിലില്ലിനിയൊന്നുമേ. 95

ദുൎജ്ജനംതാനെന്നുചൊല്ലുംദുൎജ്ജനംസജ്ജനത്തിനെ
ക്രുദ്ധസൎപ്പംപോലെയുള്ളസത്യധൎമ്മവിഹീനനെ. 96

അനാസ്തികന്നുംഭയമാണാസ്തികന്നോതിടേണമോ
താനേതാനൊത്തമകനെയുണ്ടാക്കിനിരസിക്കുകിൽ. 97

97. അനാസ്തികൻ= ദൈവവിചാരമില്ലാത്തവൻ.

ശ്രീനശിപ്പിച്ചീടുംവാനോരവന്നഗതിയില്ലമേൽ
പിതൃക്കൾക്കുലവംശത്തിൽസ്ഥിതിയെന്നോതിപുത്രനെ. 98

അതിനാൽധർമ്മവിത്താകുംപുത്രനെസ്സന്ത്യജിക്കൊലാ
മനുചൊല്ലിസ്വപത്നീജൻലബ്ധൻക്രീതൻവളർത്തവൻ. 99

ഉപനീതൻപരോല്പന്നനെന്നഞ്ചുവിധമാംസുതർ
ധർമ്മംകീർത്തിമനസ്സിന്നുസന്തോഷമിവചെയ്യുവർ. 100

പുത്രന്മാർനരകാൽക്കേറംധർമ്മിഷ്ഠർപിതൃക്കളെ
ഹന്ത!നീനൃപശാർദ്ദൂല!സന്ത്യജിക്കൊല്ലപുത്രനെ. 101

തന്നേയുംസത്യധർമ്മങ്ങൾതന്നേയുംപാർത്തുഭൂപതേ!
ക്ഷിതീന്ദ്രസിംഹൻനിഷ്കപടംചതിയേതുംതുടങ്ങൊലാ. 102

കിണർനൂറിൽക്കുളംമെച്ചംകുളംനൂറിൽപ്പുരംക്രതു
ക്രതുനൂറിൽസ്സുതൻമെച്ചംസത്യംസുതശതത്തിലും. 103

അശ്വമേധസഹസ്രത്തെസ്സത്യത്തോടൊത്തുതൂക്കിപോൽ
പത്തുനൂറശ്വമേധത്തെക്കാളുമേസത്യമുത്തമം. 104

എല്ലാവേദങ്ങളുംചൊല്ലുകെല്ലാത്തീർത്ഥവുമാടുക
സത്യംപറകയുംരാജൻ!സമമോസമമല്ലയോ. 105

100. പരോല്പന്നൻ= തന്റെ ഭാര്യയ്ക്കു തന്നിൽനിന്നു പുത്രനുണ്ടാവില്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെട്ടാൽ പുത്രലാഭത്തിനുമാത്രമായി ഒരാളെ സ്വീകരിച്ച് അതിലുണ്ടായവൻ.

സത്യതുല്യംധൎമ്മമില്ലാസത്യംപോലില്ലൊരെണ്ണവും
അസത്യംപോലുഗ്രമായിട്ടിനിമറ്റൊന്നുമില്ലിഹ. 106
സത്യമത്രേപരംബ്രഹ്മസത്യംസമയമാംപരം
സമയംകൈവിടൊല്ലനീസംഗതംസത്യമാകതേ. 107
അസത്യംചൊല്ലിനിസ്നേഹംശ്രദ്ധയെകൈവിട്ടിരിക്കിലോ
ഞാനിതാഹന്തപോകുന്നേൻനിന്നോടേവേണ്ടസംഗമം. 108
ദുഷ്യന്ത!നീയൊഴിഞ്ഞാലുമൂല്യാദ്രിമുടിചൂടിയും
ആഴിചുറ്റിയുമുള്ളൊരീയൂഴികാത്തീടുമെന്മകൻ. 109

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

നരേന്ദ്രനോടേവമോതിപ്പുറപ്പെട്ടശകുന്തള
അപ്പോൾദുഷ്യന്തനോടുണ്ടായശരീരോക്തിയംബരേ. 110
ഋത്വിക്പുരോഹിതാചാൎയ്യമന്ത്രിമദ്ധ്യത്തിൽവെച്ചഹോ
ഒലയാണമ്മയച്ഛന്റെമകൻതാന്താൻജനിച്ചവൻ. 111
ഭരിക്കമകനേമാനിക്കുകദുഷ്യന്ത! ഭാൎയ്യയെ
ബീജോത്ഭവൻസുതൻകാക്കുംനരകാൽമനുജേശ്വര! 112
ഈഗൎഭാധാനകൃത്താംനീസത്യംചൊല്ലീശകുന്തള
പെറമേപുത്രനെജ്ജായയവൻരണ്ടാംനിജാംഗമാം. 113
എന്നാൽഭരിക്കദുഷ്യന്ത! ശാകുന്തളകുമാരനെ
ജീവിക്കുംപുത്രനെവിട്ടജീവിക്കുകതികഷ്ടമാം. 114
ഭരിക്കശാകുന്തളനാംദൌഷ്യന്തിയെനരാധിപ!
പറഞ്ഞീങ്ങെങ്ങൾചൊല്ലാലേഭരിപ്പീടുകകാരണം. 115

നരേന്ദ്ര! നിൻപുത്രനിവൻഭരതാഭിധനായ്വരും
ഏവംദേവോക്തികേട്ടിട്ടപ്പൌരവൻനരനായകൻ. 116

പുരോഹിതാമാത്യരോടുഹൃഷ്ടനായ്ചൊല്ലിയിങ്ങിനെ
കേൾക്കുവിൻനിങ്ങളെല്ലാരുമീദ്ദേവദൂതനെറഭാഷിതം. 117

ഇനിയ്ക്കുമറിയാമെന്റെസൂനുവാണിവനെന്നിഹ
ഓതികേൾക്കുമ്പോഴേഞാനീസ്സുതനെസ്വീകരിക്കില്ലോ. 118

ലോകർക്കാശങ്കാസ്പദമാമാകില്ലിവനശുദ്ധിയും

വൈശമ്പായനൻ പറഞ്ഞു.

ദേവദൂതോക്തിയാലേവംശുദ്ധികാണിച്ചശേഷമേ. 119

പ്രഹൃഷ്ടനായ്നരപതിസുതനേസ്വീകരിച്ചതേ
പിന്നെരാജാവുപുത്രന്നുപിതൃകർമ്മങ്ങളൊക്കയും. 120

കഴിപ്പിച്ചുമുദിതനായ്പുത്രവാത്സല്യമാർന്നവൻ
ശിരസ്സിൽനാററിസ്നേഹത്തോടരചൻപുൽകിപുത്രനെ. 121

വിപ്രപൂജകൾകൈക്കൊണ്ടുവന്ദിസ്തുതികൾകേട്ടുമേ
പുത്രസ്പർശസുഖംപൂണ്ടുതത്രപാർത്ഥിപസത്തമൻ. 122

ആബ്ഭാര്യയേയുംദുഷ്യന്തൻമാനിച്ചുധർമ്മമാംവിധം
അവളോടോതിരാജാവുസാന്ത്വനത്തോടുമിങ്ങിനെ. 123

ഇന്നാട്ടാരറിയാതല്ലോനിന്നോടെന്നുടെസംഗമം
അതിനാലീവിധംനിന്റെശുദ്ധിക്കായ്ദേവി! ചെയ്തുഞാൻ.

നാട്ടാർക്കാശങ്കയാംനിന്നിൽസ്ത്രീത്വാലെന്നുടെസംഗമേ
പുത്രനോരാജ്യമേകേണമതാണേവംപരീക്ഷണം. 125

ചൊടിപ്പിച്ചപ്പൊൾനിയ്യെന്നോടപ്രിയംചൊന്നതൊക്കെയും
പൊറുത്തേഞ്ഞാൻവിശാലാക്ഷി! പ്രിയംമൂലംപ്രിയേശുഭേ!

ഏവംദുഷ്യന്തരാജർഷിയോതീമഹർഷിയോടുടൻ
വസ്ത്രാന്നപാനാദികളാൽസ്സൽക്കരിച്ചിതുഭാരത! 127

ദുഷ്യന്തരാജൻപിന്നീടുശാകുന്തളകുമാരനെ
ഭരതാഖ്യയൊടുംചെയ്തുയൌവരാജ്യാഭിഷേചനം. 128

ആമഹാത്മാവിനുള്ളോരുപുകളേറുന്നചക്രവും
ദിവ്യഭാസുരമായ്ലോകംമുഴക്കിവിജയിച്ചതേ. 129

അവൻജയിച്ചുനൃപരെക്കേവലംകീഴിലാക്കിനാൻ
ആചരിച്ചുസാധുധർമ്മംനേടിപാരംയശസ്സുമേ. 130

ചക്രവർത്തിതുമാന്നാനാസാർവ്വഭൌമൻപ്രതാപവാൻ
നാനായജ്ഞങ്ങളുംചെയ്തുതാനാദേവേന്ദ്രനൊപ്പമേ. 131

കണ്വൻയജിപ്പിച്ചുവേണ്ടുംവണ്ണമേബഹുദക്ഷിണം
ശ്രീമാനവൻഗോവിതതാഖ്യാശ്വമേധംനടത്തിനാൻ. 132

അതിൽഭരതനാക്കണ്വന്നായിരംപത്മമേകിനാൻ
ഭരതൻമൂലമിവംശേഭാരതപ്പേർപുകഴ്ന്നതേ. 133

മേലുംകീഴുമെഴുംഭൂപർഭാരതന്മാർകളായിനാർ
ഭരതന്റെകുലത്തിങ്കൽപരംദേവസമാനരും. 134

ബ്രഹ്മകല്പന്മാരുമുണ്ടായ്വന്നെഴുംരാജസത്തമർ
ആമന്നോക്കെപെരുത്തുണ്ടുനാമധേയങ്ങളാകവേ. 135

അതിൽവെച്ചുയഥായോഗ്യംപറയുന്നുണ്ടുഭാരത
സത്യാൎജ്ജവപരന്മാരായീവാനോക്കൊക്കുന്നയോഗ്യരേ. 136

ശ്രീമഹാഭാരതം—ആദിപൎവ്വം—സംഭവപൎവ്വം

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

എഴുപത്തിനാലാമദ്ധ്യായം.

ശാകുന്തളോപാഖ്യാനം

സമാപ്തം.

ശ്രീമൽഭഗവൽഗീത.

("ഭാഗ്യോദയം" എന്ന ഭാഷാവ്യാഖ്യാനത്തോടു കൂടിയത്.)

ഇപ്പോഴത്തെ ഘോരസമരത്തിൽ ബ്രിട്ടീഷ് സാമ്രാജ്യത്തിന്നു വിജയം പ്രാർത്ഥിച്ച് ഈശ്വരഭജനം ചെയ്യുന്നവർക്കുമാത്രം

വിലചുരുക്കി

മുമ്പ് ഒരുറുപ്പികയായിരുന്നത് 10-ണയാക്കി. 200 കോപ്പിമാത്രം. അതു ക്ഷണത്തിൽ ചിലവായിപ്പോകും. വേഗം അറിയിക്കണം. ഇതു വാങ്ങുന്ന രാജഭക്തന്മാരുടെ പേർ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തും. ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ ഹനുമത്സഹസ്രനാമം പുസ്തകം ഇതൊന്നിച്ചു വിലകൂടാതെ അയച്ചുകൊടുക്കും. തപാൽചിലവു പുറമെ.

ഭാരതവിലാസം അച്ചുക്കൂടം മാനേജർ

തൃശ്ശിവപേരൂർ.

ഭാരതരത്നമാല.

കൊടുങ്ങല്ലൂർ കുഞ്ഞിക്കുട്ടൻതമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സു കൊണ്ടു വൃത്താനുവൃത്തമായി തർജ്ജമചെയ്തു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ ശ്രീമഹാഭാരതത്തിൽനിന്നു് ഓരോ വിശിഷ്ടഭാഗങ്ങളെ പറിച്ചെടുത്ത് റോയൽ 16-ൽ 400 ഭാഗം വരത്തക്കവിധം കൊല്ലത്തിൽ നാലു തവണയായി തൃശ്ശിവപേരൂർ സിദ്ധാശ്രമത്തിൽനിന്നു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്ന ഈ രത്നമാലയുടെ ആദ്യലക്കം ഇതാ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. തപാൽക്കൂലി ഉൾപ്പെടെ ഒരു കൊല്ലത്തേക്കുള്ള വരിസംഖ്യ കേവലം ഒരുറുപ്പിക രണ്ടണ. (1—2—0) മാത്രം. വി. പി. കമ്മീഷൻ പുറമെ.

ഈ ആദ്യലക്കത്തിലെ വിഷയം.

1. ശാകുന്തളം. 2. സാവിത്ര്യുപാഖ്യാനം.

അപേക്ഷിക്കേണ്ടും മേൽവിലാസം—

ഭാരതവിലാസം അച്ചുകൂടം മാനേജർ
തൃശ്ശിവപേരൂർ.

ഈ മാസികയ്ക്കു പകരമായി അയയ്ക്കുന്ന വർത്തമാനപത്രങ്ങൾ മാസികകൾ സമ്മാനപുസ്തകങ്ങൾ അഭിപ്രായങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം താഴെ എഴുതുന്ന മേൽവിലാസത്തിൽ അയയ്ക്കേണ്ടതാണ്.

എ. അനുജൻനമ്പൂതിരിപ്പാട്
ഭാരതരത്നമാലാ പ്രസാധകൻ
സിദ്ധാശ്രമം
ചേന്നമംഗലം—പറവൂർ.